

لایحه بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور
بررسی پیشنهادهای کمیسیون انرژی پیرامون بند «۴»

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

شماره مسلسل: ۳۱۰۰۱۰

تاریخ انتشار: ۱۳۸۸/۱۱/۲۸

۱. در پیشنهادهای کمیسیون تمام (بندهای) لایحه تحت عنوان (ماده) آورده شده است. که با توجه به اینکه لایحه بودجه براساس ماده واحده تقدیم شد، بنابراین بخش‌های لایحه تحت عنوان (بند) یا (جزء) خواهد بود.

۲. پیشنهاد کمیسیون انرژی راجع به جایگزینی جزء «الف» بند «۴» لایحه: در این پیشنهاد، به وجوه حاصل یا حتی ارزش مایعات گازی اشاره‌ای نشده است. لازم به توضیح است که با شرایط امروز بازار نفت در خلیج فارس، پیش‌بینی می‌شود ارزش مایعات گازی تولیدی (که بیشتر به‌عنوان ماده اولیه کاربرد دارد) که شامل اتان، پروپان، بوتان، بنزین طبیعی و ... است، در سال ۱۳۸۸ بین ۴/۵ تا ۵ میلیارد دلار خواهد بود. بنابراین اشاره نکردن به این حجم عظیم مالی در قانون بودجه توجیه‌پذیر نیست و اگر قرار است این حجم از ارزش مالی سرمایه نفت کشور در اختیار زیرمجموعه وزارت نفت قرار گیرد، لازم است در ماده واحده به آن اشاره شود تا حجم سرمایه‌ای که در اختیار تشکیلات نفت و گاز قرار می‌گیرد از نظر قانونگذار مشخص و قابل نظارت باشد.

۳. پیشنهاد کمیسیون برای جایگزینی جزء «ب» بند «۴» لایحه: تخصیص ۷ میلیارد دلار تثبیت شده در این جزء به شرکت ملی نفت ایران به مفهوم تخصیص ۱۰ تا ۱۱ درصد ارزش نفت خام صادراتی و میعانات گازی تولیدی به ارزش هر بشکه ۶۵ دلار است. با این نوع تخصیص، طبیعی است که در صورت کاهش قیمت نفت در بازارهای جهانی، سایر درآمدهای کشور با مشکل روبرو می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌گردد همین حجم تخصیصی با اتخاذ روش تخصیص درصدی از ارزش نفت خام (فعالاً ۶۵ دلار برای هر بشکه) و گاز طبیعی تولیدی (فعالاً ۹۰۰ ریال برای هر مترمکعب که شامل مایعات، میعانات، متان، گوگرد و ... است) هر یک به میزان ۸ درصد منظور شود. بدین ترتیب با کاهش قیمت نفت، سایر امور کشور که به درآمد صادراتی نفت، گاز طبیعی، میعانات و مایعات گازی وابسته است با مشکل روبرو نمی‌شود. ضمن اینکه با افزایش قیمت جهانی نفت و ... منابع تخصیصی به تشکیلات نفت کشور نیز افزایش خواهد یافت. توجه شود که در شرایط پیشنهادی اخیر، نفت بجای ۷ میلیارد دلار در سال ۱۳۸۹ بالغ بر ۸/۸ میلیارد دلار در اختیار خواهد داشت که صرف سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف بالادستی با اولویت بهره‌برداری از میادین مشترک و اکتشاف در میادین مذکور و اتخاذ روش‌های برداشت صیانتی از میادین نفت خام و در اولویت‌های بعدی به بخش‌های پایین‌دستی نفت و گاز تخصیص خواهد یافت.

در همین بند «ب» کمیسیون انرژی پیشنهاد تخصیص ۴ میلیارد دلار هم بابت بازپرداخت دیون بیع متقابل داده است که این حجم نیز ۶ درصد ارزش نفت خام صادراتی و میعانات گازی تولیدی است. کلیات این بخش از پیشنهاد کمیسیون انرژی، منطبق با تعهدات بازپرداخت دیون قراردادهای بیع متقابل طرح‌های نفتی و گازی که در جزء «الف» همین بند، از واریز به خزانه‌داری کل مستثنا شده است.

۴. پیشنهاد کمیسیون درباره الحاق جزء «ج» به بند «۴» لایحه: این پیشنهاد مطابق تبصره بند «الف» ماده (۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌هاست. در پاراگراف دوم پیشنهاد کمیسیون، به تشکیل کمیته‌ای برای محاسبه و تسویه موضوع این جزء تأکید شده است که می‌تواند کارساز باشد.

۵. پیشنهاد کمیسیون درباره الحاق جزء «د» به بند «۴» لایحه: تخصیص ۲۵۰ ریال برای هر مترمکعب گاز توزیعی، معادل نزدیک به ۲۷/۸ درصد ارزش نفت خام تولیدی (در صورتی که ۹۰۰ ریال برای هر مترمکعب گاز تولیدی منظور

شود) است. دولت در جزء «الف» بند مذکور، پیشنهاد ۲۵ درصد ارزش نفت خام تولیدی را داده است که تفاوت آن با پیشنهاد کمیسیون، حدود ۵/۴۸ هزار میلیارد ریال خواهد بود و به این ترتیب باعث افزایش هزینه در یک بخش شده و نتیجه آن کاهش درآمد در بخش‌های دیگر خواهد بود.

۶. **پیشنهاد کمیسیون درباره الحاق جزء «ه» به بند «۴» لایحه:** پیش‌بینی می‌شود در صورتی که قیمت نفت خام (و متناسب با آن قیمت میعانات گازی) در سال ۱۳۸۹ همان ۶۵ دلار بودجه منظور شود، منابع واریزی به صندوق توسعه ملی حدود ۱۳/۴ میلیارد دلار می‌شود که با پیشنهاد کمیسیون انرژی در پاراگراف اول این جزء و جزء «د» پیشنهادی کمیسیون برای الحاق به بند «۸» لایحه، باید حدود ۶۷ درصد منابع صندوق به این دو پیشنهاد تخصیص یابد. در حالی که سایر منابع هزینه‌های پیش‌بینی شده از این منبع (صندوق توسعه ملی) در لایحه با مشکل کمبود منابع روبرو می‌شود و لذا توصیه می‌شود تمام پیشنهادات استفاده از صندوق توسعه ملی (از طرف دولت، یا کمیسیون‌های مجلس و یا نمایندگان محترم) یکجا بررسی و در مورد استفاده از منابع آن با توجه به ابلاغیه مقام معظم رهبری تصمیم‌گیری شود.

با توجه به اینکه در ابلاغیه مقام معظم رهبری پیرامون سیاست‌های کلی برنامه پنجم، تأکید بر واریز ۲۰ درصد ارزش نفت خام صادراتی، گاز طبیعی و میعانات گازی شده است، بنابراین پیشنهاد کمیسیون در پاراگراف دوم این بند برای واریز ۲۰ درصد درآمد حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی به صندوق توسعه ملی در راستای سیاست‌های کلی مذکور بوده و تصویب آن الزامی است.

۷. **در مورد اجزای «ر» و «ح» پیشنهادی کمیسیون برای الحاق به بند «۴» لایحه:** اخذ مبالغ پیشنهاد کمیسیون، می‌تواند توجیه‌پذیر باشد. فقط پیشنهاد می‌شود درآمد حاصل از جزء «ح» صرف انرژی‌رسانی شود، زیرا ممکن است گازرسانی به بعضی از روستاها امکان‌پذیر نباشد و عملاً بخشی از روستاهای کشور از انرژی کافی محروم شوند. پیشنهاد می‌گردد، عبارت «طرح‌های تأمین انرژی روستاها» جایگزین عبارت «طرح‌های گازرسانی» شود.

۸. **در مورد جزء «ط» پیشنهادی کمیسیون برای الحاق به بند «۴» لایحه:** تخصیص چنین حجمی از منابع مالی از صادرات نفت خام معادل حدود ۱/۶۵ میلیارد دلار خواهد بود. گرچه اصلاح پالایشگاه‌های موجود که بخش زیادی از نفت خام را تبدیل به نفت‌کوره با ارزش افزوده کمتر از قیمت نفت خام می‌کنند و سایر فرآورده‌ها را نیز با کیفیت بسیار نامطلوب تولید می‌کنند، اجتناب‌ناپذیر است و امری فوری است، ولی تخصیص این حجم منابع مالی، مسلماً باعث کاهش ظرفیت منابع مالی سایر بخش‌ها خواهد شد. ضمن اینکه توجه شود که در بند الحاقی پیشنهادی هم نیز ۳ میلیارد دلار از صندوق برای این موضوع پیشنهاد شده است و بدین ترتیب، تخصیص‌های جدیدی را منظور می‌کند.

توضیح مهم: همان‌طور که در پیشنهادهای کمیسیون ملاحظه می‌شود، هیچ‌گونه مبلغ مشخصی برای هزینه‌های جاری شرکت ملی نفت ایران پیش‌بینی نشده است و فقط در جزء «الف» پیشنهادی کمیسیون، به حق‌العمل شرکت ملی نفت ایران اشاره کرده است ولی حجم آن مشخص نشده است. در حالی که پیشنهاد مرکز تخصیص ۶ درصد ارزش نفت خام و ۸ درصد ارزش گاز طبیعی تولیدی است که بالغ بر ۷/۳ میلیارد دلار (معادل ۷۱/۹ هزار میلیارد ریال) خواهد بود.

همان‌طور که در بالا ذکر شد، پیشنهاد مرکز برای سرمایه‌گذاری نیز تخصیص ۸ درصد ارزش نفت خام و گاز طبیعی تولیدی است که بالغ بر ۹/۲ میلیارد دلار (معادل حدود ۹۰/۶ هزار میلیارد ریال) خواهد بود.

پیشنهاد مرکز باعث خواهد شد که شرکت ملی نفت ایران برای افزایش تولید نفت خام و گاز طبیعی و حفظ قیمت‌های بالای نفت خام، میعانات و مایعات گازی بیشترین تلاش را مبذول کند.